O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

SAMARQAND IQTISODIYOT VA SERVIS INSTITUTI

"TASDIQLAYMAN"

O'quv ishlari bo'yicha prorektor

T.S.Sharipov

"___" ________ 2024 yil

ANTIINQIROZIY MOLIYAVIY BOSHQARUV

FANI BO'YICHA

SILLABUS

Kunduzgi bo'lim uchun

Bilim sohasi: 400 000 – Biznes, boshqaruv va huquq

Ta'lim sohas: 410 000 – Biznes va boshqaruv

Ta'lim yo'nalishi: 60410400 – Moliya va moliyaviy texnologiyalar

SAMARQAND – 2024

Modul / FAN SILLABUSI
Bank-moliya xizmatlari fakulteti
60410400 – Moliya va moliyaviy texnologiyalar ta'lim yo'nalishi

Fan nomi:	**Moliyaviy risklar nazariyasi**
Fan turi:	Majburiy
Fan kodi:	ANCRFIN204
Yil:	3
Semestr:	6
Ta`lim shakli:	Kunduzgi
Mashg`ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	120
Ma`ruza	30
Amaliy mashg`ulotlar	30
Laboratoriya mashg`ulotlar	-
Seminar	-
Mustaqil ta`lim	60
Kredit miqdori	4
Baholash shakli:	Imtihon
Fan tili:	O`zbek

	Fan maqsadi (FM)
FM1	"Antiinqiroziy moliyaviy boshqaruv" fanini o'qitishning maqsadi – kelgusida yuqori malakali iqtisodchi-mutaxassislar bo'lib yetishadigan talabalarda dunyodagi murakkab siyosiy-iqtisodiy vaziyat natijasida yuzaga kelgan inqiroz sharoitida xo'jalik yurituvchi sub'ekt (korxona), uning ishchi-xodimlari, kontragentlari, shuningdek davlat va jamiyat manfaatlarining muvozanatini ta'minlashga qaratilgan antiinqiroziy moliyaviy boshqaruv haqida kompleks tushunchani shakllantirishdan iborat.

	Fanni o`zlashtirish uchun zarur boshlang`ich bilimlar
1	Moliya (FINANC112)
2	Korxonalar moliyasi (ENTERFIN206)
3	Moliyaviy risklar nazariyasi (THFINR106)
4	Moliyaviy nazorat (FINCON106)

	Ta`lim natijalari (TN)
	Bilimlar jihatidan:
TN1	Inqirozning mohiyati va turlari, uning nazariyalari haqida bilimga ega bo'lishlari kerak;
TN2	Inqirozning u yoki bu turini yuzaga keltiruvchi sabab va omillarni bilishlari lozim;
TN3	Korxonalar faoliyatida yuzaga kelishi mumkin bo'lgan inqirozlarni bartaraf etish yo'llarini bilishi kerak;
TN4	Makro darajada yuzaga keladigan inqiroz turlari va ularni bartaraf etishda davlatning ahamiyati haqidagi bilimlarga ega bo'lishi kerak;
TN5	Antiinqiroziy moliyaviy boshqaruv jarayoni haqidagi bilimlarga ega bo'lishi kerak.
	Ko`nikma jihatidan:
TN6	Korxonalar moliyaviy hisobotlaridagi koeffitsiyentlardan foydalanib inqirozli holatlarning oldini olish,
TN7	Inqirozga qarshi moliyaviy boshqaruv jarayonida korxona faoliyatini tashhislash,
TN8	Moliyaviy inqirozga qarshi investitsion siyosatning ahamiyati,
TN9	Korxona faoliyatini ta'minlashda marketingning o'ziga xos xususiyatlari,
TN10	Korxonani tugatilishining tashkiliy mexanizmi,
TN11	Korxonaning bankrotligi va moliyaviy sog'lomlashtirish taomillarining huquqiy tarkibini ishlab chiqishda davlat qo'llaydigan usullarni biladi.

	Fan mazmuni	**Ajratil-gan soat**
	Mashg'ulotlar shakli: Ma'ruza(M)	
M1	Iqtisodiyotda inqiroz va uning mohiyati.	2
M2	Inqirozga qarshi boshqaruvda davlatning ahamiyati va davlat tomonidan amalga oshiriladigan chora-tadbirlar.	2
M3	Korxonada inqiroz xavfining vujudga kelishi.	2
M4	Antiinqiroziy moliyaviy boshqaruvning nazariy asoslari.	2
M5	Korxona faoliyatini moliyaviy tahlil qilishda qo'llaniladigan axborot manbalari.	2
M6	Antiinqiroziy moliyaviy boshqaruvda korxona to'lov qobiliyati tushunchasi va to'lovga layoqatsizlikning kelib chiqish sabablari.	2
M7	To'lov qobiliyatsiz korxona iqtisodiy holatining tahlili.	2
M8	To'lov qobiliyatsiz korxona qiymatini baholash.	2
M9	Korxona moliyaviy hisobotlaridagi koeffitsiyentlardan foydalanib inqirozli holatlarning oldini olish.	2
M10	Inqirozga qarshi moliyaviy boshqaruv jarayonida korxona faoliyatini tashhislash.	2
M11	Inqirozli korxonada benchmarking: shakllanish tarixi va mazmuni.	2
M12	Korxona hayotiylik faoliyatini ta'minlashda marketing.	2
M13	Korxonani tugatilishining tashkiliy mexanizmi.	2
M14	Mamlakatimizda milliy bankrotlik institutining shakllanishi.	2
M15	Korxonaning bankrotligi va moliyaviy sog'lomlashtirish taomillarining huquqiy tarkibi.	2

	JAMI:	**30**
	Mashg'ulotlar shakli: Amaliy mashg'ulot (A)	
A1	Iqtisodiyotda inqiroz va uning mohiyati.	2
A2	Inqirozga qarshi boshqaruvda davlatning ahamiyati va davlat tomonidan amalga oshiriladigan chora-tadbirlar.	2
A3	Korxonada inqiroz xavfining vujudga kelishi.	2
A4	Antiinqiroziy moliyaviy boshqaruvning nazariy asoslari.	2
A5	Korxona faoliyatini moliyaviy tahlil qilishda qo'llaniladigan axborot manbalari.	2
A6	Antiinqiroziy moliyaviy boshqaruvda korxona to'lov qobiliyati tushunchasi va to'lovga layoqatsizlikning kelib chiqish sabablari.	2
A7	To'lov qobiliyatsiz korxona iqtisodiy holatining tahlili.	2
A8	To'lov qobiliyatsiz korxona qiymatini baholash.	2
A9	Korxona moliyaviy hisobotlaridagi koeffitsiyentlardan foydalanib inqirozli holatlarning oldini olish.	2
A10	Inqirozga qarshi moliyaviy boshqaruv jarayonida korxona faoliyatini tashhislash.	2
A11	Inqirozli korxonada benchmarking: shakllanish tarixi va mazmuni.	2
A12	Korxona hayotiylik faoliyatini ta'minlashda marketing.	2
A13	Korxonani tugatilishining tashkiliy mexanizmi.	2
A14	Mamlakatimizda milliy bankrotlik institutining shakllanishi.	2
A15	Korxonaning bankrotligi va moliyaviy sog'lomlashtirish taomillarining huquqiy tarkibi.	2
	JAMI:	**30**

№	**Mustaqil ta'lim (MT)**	**Ajratil-gan soat**
MT1	Iqtisodiyotda inqiroz va uning mohiyatini tarixda kuzatilgan inqirozli holatlar asosida o'rganish.	4
MT2	Inqirozga qarshi boshqaruvda davlatning ahamiyati va davlat tomonidan amalga oshiriladigan chora-tadbirlarni xorijiy mamlakat yoki milliy iqtisodiyot tajribasi asosida yoritish.	4
MT3	Korxonada inqiroz xavfini vujudga keltiruvchi omillarni SWOT-tahlil asosida o'rganish.	4
MT4	Xorijiy mamlakatlarda antiinqiroziy moliyaviy boshqaruvning o'ziga xos xususiyatlari.	4
MT5	Amaldagi korxona faoliyatini uning moliyaviy hisobotlari asosida moliyaviy tahlil qilish.	4
MT6	Antiinqiroziy moliyaviy boshqaruvda korxona to'lov qobiliyati tushunchasi va uni aniqlashda moliyaviy koeffitsiyentlardan foydalanish.	4
MT7	To'lov qobiliyatsiz korxona iqtisodiy holatining tahlili.	4
MT8	To'lov qobiliyatsiz korxona qiymatini baholashda me'yoriy hujjatlardan foydalanish.	6
MT9	Faoliyat yuritayotgan korxonaning moliyaviy hisobotlaridagi koeffitsiyentlardan foydalanib inqirozli holatlarning oldini olish.	4
MT10	Inqirozga qarshi moliyaviy boshqaruv jarayonida korxona faoliyatini Z.Altman va D.Dyuran metodikasi asosida tashhislash.	4
MT11	Inqirozli korxonada benchmarkingning ahamiyati va inqirozli holatlarning oldini olishda uning ahamiyati.	4
MT12	Korxona hayotiylik faoliyatini ta'minlashda marketingning ahamiyatini marketing strategiyalarini qo'llab inqirozli holatlarning oldini olgan (mashhurlikka erishgan) kompaniyalar faoliyati asosida yoriting.	4
MT13	Korxonani tugatilishining tashkiliy mexanizmini amaliy ma'lumotlar asosida tahlil qiling.	4
MT14	Mamlakatimizda milliy bankrotlik institutining shakllanishini evolyutsion tahlil qilib, amalga oshirilgan o'zgarishlarni yoriting.	4
MT15	Korxonaning bankrotligi va moliyaviy sog'lomlashtirish taomillarining huquqiy tarkibini "To'lovga qobiliyatsizlik to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi Qonuni asosida o'rganish.	4
	JAMI:	60

	Asosiy adabiyotlar
1	O'zbekiston Respublikasining "To'lovga qobiliyatsizlik to'g'risida"gi Qonuni. 2022 yil 12 aprel, O'RQ-763-son.
2	O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 1 fevraldagi "Bankrotlik taomillarini yanada soddalashtirish va sud boshqaruvchilari faoliyatini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida" PQ-4146-sonli Qarori.
3	Латипова Ш.М. Антиинкирозий молиявий бошқарув. Ўкув қўлланма. – Самарқанд: СамИСИ, "STAP-SEL" МЧЖ. – 2022 й. 309-б.
4	Антикризисное управление. Учебное пособие / Г.Т.Кунуркульжаева, Б.Ж.Болатова, Б.Б.Дуйсенбаева, Н.Т.Байкадамов. - Костанай: КСТУ им. академика З.Алдамжар, 2019. - 185 с.
5	Зайналов Ж.Р., Ибрагимов Н.А., Ахроров З.О. Корхоналар молияси. Ўкув қўлланма. СамИСИ: "STAP-SEL" МЧЖ. 2023. - 268 b.
6	Rasulov Z.J. Antiinqiroziy boshqaruv. O'quv qo'llanma. – T.: 2019. – 300 b.
7	Global Economic Prospects. A World Bank Group Flagship Report. World Bank. June 2020. Washington. P.215.
	Qo'shimcha adabiyotlar

1	Iqtisodiyot sub'yektlari moliyaviy holatining tahlili. Darslik. / M.Yu.Raximov, O.T.Astanakulov, N.N.Kalandarova; – T.: "Iqtisod-Moliya", 2020. – 395 b.
2	Патласов О.Ю., Сергиенко О.В. Антикризисное управление. Финансовое моделирование и диагностика банкротства коммерческой организации. – Москва: Книжный мир, 2009. – 512 с.
3	Антикризисное управление: учеб. Пособие / О.Н.Демчук, Т.А.Ефремова. – М.: Флинта: МПСИ, 2009. – 256 с.
4	Антикризисное управление: учеб.-метод. комплекс для студентов экономических специальностей / О. А. Скуматова. – Новополоцк: ПГУ, 2010. – 188 с.

Talabaning fan bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichini nazorat qilishda quyidagi mezonlar tavsiya etiladi:

a) **5 baho olish uchun talabaning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:**

- fanning mohiyati va mazmunini to'liq yorita olsa;
- fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiylik va mantiqiylik saqlanib, ilmiy xatolik va chalkashliklarga yo'l qo'ymasa;
- fan bo'yicha mavzu materiallarining nazariy yoki amaliy ahamiyati haqida aniq tasavvurga ega bo'lsa;
- fan doirasida mustaqil erkin fikrlash qobiliyatini namoyon eta olsa;
- berilgan savollarga aniq va lo'nda javob bera olsa;
- konspektga puxta tayyorlangan bo'lsa;
- mustaqil topshiriqlarni to'liq va aniq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy-huquqiy hujjatlarni to'liq o'zlashtirgan bo'lsa.

b) **4 baho olish uchun talabaning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:**

- fanning mohiyati va mazmunini tushungan, fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiy va mantiqiy chalkashliklarga yo'l qo'ymasa;
- fanning mazmunini, amaliy ahamiyatini tushungan bo'lsa;
- fan bo'yicha berilgan vazifa va topshiriqlarni o'quv dasturi doirasida bajarsa;
- fan bo'yicha berilgan savollarga to'g'ri javob bera olsa;
- fan bo'yicha konspektini puxta shakllantirgan bo'lsa;
- fan bo'yicha mustaqil topshiriqlarni to'liq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy hujjatlarni o'zlashtirgan bo'lsa.

c) **3 baho olish uchun talabaning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:**

- fan haqida umumiy tushunchaga ega bo'lsa;
- fandagi mavzularni tor doirada yoritib, bayon qilishda ayrim chalkashliklarga yo'l qo'yilsa;
- bayon qilish ravon bo'lmasa;

- fan bo'yicha savollarga mujmal va chalkash javoblar olinsa;
- fan bo'yicha matn puxta shakllantirilmagan bo'lsa.

d) **quyidagi hollarda talabaning bilim darajasi qoniqarsiz 2 baho bilan baholanishi mumkin:**

- u fan bo'yicha mashgulotlarga tayorgarlik ko'rmagan bo'lsa;
- fan bo'yicha mashgulotlarga doir hech qanday tasavvurga ega bo'lmasa;
- u fan bo'yicha matnlarni boshqalardan ko'chirib olganligi sezilib tursa;
- fan bo'yicha matnda jiddiy xato va chalkashliklarga yo'l qo'ylgan bo'lsa;
- fanga doir berilgan savollarga javob olinmasa;
- fanni bilmasa.

Agar talaba hemis tizimida baholanganda quyidagicha baholanadi.
0-59 ballgacha 2 baho, 60-69 ballgacha 3 baho, 70-89 ballgacha 4 baho, 90-100 ballgacha 5 baho

Fan o'qituvchisi to'g'risida ma'lumot

Muallif:	Latipova Shaxnoza Maxmudovna, dotsent
E-mail:	latipova_shaxnoz@mail.ru
Tashkilot:	Samarqand iqtisodiyot va servis instituti, "Moliya" kafedrasi
Taqrizchilar:	**Muradova N.U.** - Toshkent Kimyo Xalqaro Universiteti Samarqand filiali "Iqtisodiyot" kafedrasi mudiri dotsent, i.f.f.d. **Abdusaidov S.J.** – "IDEAL BUSINESS POULTRY" MCHJda ta'sischi va direktor

Mazkur Sillabus instituti o'quv-uslubiy Kengashining 2024 yil 29.08 dagi 1-sonli yig'ilish bayoni bilan tasdiqlangan. 5-09-16/1

Mazkur Sillabus "Moliya" kafedrasining 2024 yil 26 avgust dagi 1-sonli yig'ilish bayoni bilan maqullangan.

O'quv-uslubiy boshqarmasi boshlig'i	I.E.Shodmonov
Fakultet dekani	O.Pardayev
Kafedra mudiri	J.R.Zaynalov
Tuzuvchi	Sh.M.Latipova